

PARLEMENTAIRE ENQUÊTECOMMISSIE
VLIETRAMP BIJLMERMEER

- Aan de heer mr. R.W. Polak
- De Brauw Blackstone Westbroek
- Postbus 75084
- 1070 AB Amsterdam

Referentie: 991831
Uw referentie: F097.209.MPr

Datum: 25 maart 1999
Betreft: uw brief d.d. 23 maart 1999

Geachte heer Polak,

Hierbij deel ik u mede dat de Enquêtecommissie het ten zeerste betreurt, dat u publiekelijk mededelingen heeft gedaan over de inhoud van het gesprek van 16 maart 1999 tussen stafleden van de Enquêtecommissie en vertegenwoordigers van El Al, uzelf inbegrepen. U handelt hiermee in strijd met hetgeen daaromtrent tussen ons is afgesproken en bevestigd in uw brief van 15 maart jl. In het begin van het gesprek is hieraan nogmaals gerefereerd. Door het naar buiten brengen van deze informatie schendt u de vertrouwelijkheid die dit gesprek mogelijk maakte. De Enquêtecommissie zal van haar kant de gemaakte afspraak met betrekking tot de inhoud van voornoemd gesprek gestand doen.

De Enquêtecommissie is niet van zins publiekelijk in debat te treden met betrokkenen. Zij zal haar oordeel over alle relevante aspecten van haar taakopdracht verwoorden in haar Eindrapport en daarom ook niet ingaan op de inhoud van uw brief van 23 maart 1999.

De Enquêtecommissie betreurt het in hoge mate dat u namens El Al door middel van aansprakelijkstelling van de Staat der Nederlanden en zelfs de leden van de Commissie in persoon tracht de inhoud van het rapport te beïnvloeden. Zij zal zich uiteraard bij haar oordeelsvorming door deze aansprakelijkstellingen - waar overigens naar het oordeel van de Enquêtecommissie geen enkele grond voor bestaat - dan ook niet laten leiden. Ik verwijs in dit verband voor de goede orde naar artikel 71 van de Grondwet.

Hoogachtend,

De Voorzitter,
Th.A.M. Meijer

PLEIN 2, POSTBUS 20018, 2500 EA • 'S-GRAVENHAGE
TEL: 070-312 92 64 • FAX: 070-312 93 46

DE BRAUW BLACKSTONE WESTBROEK

Advocaten & Notarissen

Tripolis 300 Burgerweeshulpad 301
Postbus 75084 1070 AB Amsterdam

Telefoon: (020) 5 771 771
Telefax: (020) 5 771 775

**LINKLATERS
& ALLIANCE**

Enquêtecommissie

Datum: 1/4/99

Nr: EOB 991925

Status:

Datum 1 april 1999

Aan de heer Th.A.M. Meijer
Parlementaire Enquêtecommissie

Van Mr R.W. Polak - advocaat

Telefax (070) 312 93 46

Telefoon (020) 577 14 30
Telefax (020) 577 17 86
E-mail rwpolak@dbbw.nl

Uw Ref

Onze Ref FA275\10108041\F122.209MPr

CC

Pagina's 2.

In geval van problemen met transmissie wordt u verzocht te bellen (020) 577 14 30

Geachte heer Meijer,

Inzake: EI AI - parlementaire enquête

Uw brief van 25 maart jl. heeft mijn cliënte en mij teleurgesteld. De Commissie gaat in het geheel niet in op de dezerzijds gesignaleerde ernstige onzorgvuldigheden, maar bewandelt zijpaden door te suggereren dat dezerzijds getracht zou worden op ongeoorloofde wijze de inhoud van de rapportage te beïnvloeden, door een onjuist beroep op een afspraak over vertrouwelijkheid te doen en door te verwijzen naar parlementaire onschendbaarheid. Ik ga op die punten hierna in.

1. Uw treurnis over het feit dat ik uw Commissie met mijn brief tracht te beïnvloeden, is niet gerechtvaardigd. In de brief maak ik de Commissie - kort samengevat - attent op twee onzorgvuldigheden die zij jegens EI AI heeft begaan en verzoek ik haar die onzorgvuldigheden

Dit faxbericht is uitsluitend bedoeld voor de geadresseerde. Het is mogelijk dat dit faxbericht informatie bevat die vertrouwelijk is of onder een verschoningsrecht valt. Indien u dit faxbericht ontvangt terwijl het niet voor u is bedoeld, verzoeken wij u ons hierover per omgaande te berichten. Bij voorbaat dank.

De Brauw Blackstone Westbroek N.V. is gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het handelsregister onder nr. 27171912.

Alle diensten en (andere) werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met De Brauw Blackstone Westbroek N.V. Op de overeenkomst zijn de Algemene Voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponseed ter griffie van de rechtbank te Den Haag en waarin onder meer een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen.

De deelnemende kantoren van Linklaters en Alliance zijn: De Brauw Blackstone Westbroek; De Bandt, van Hecke & Lagae; Lagerlof & Leman; Linklaters & Paines; Oppenhoff & Rädler; met vestigingen te: Alicante Amsterdam Antwerpen Bangkok Berlijn Brussel Frankfurt Göteborg Den Haag Hong Kong Keulen Leipzig Londen Madrid Moskou München New York Parijs Praag Rotterdam São Paulo Shanghai Singapore St. Petersburg Stockholm Tokyo Warschau Washington DC.

1. APR. 1999 16:11 DBBW AMSTERDAM +31 205771775
DE BKAUW BLACKSTONE WESTBROEK

NO. 8411 P. 2/2

te rectificeren, alsmede dergelijke onzorgvuldigheden bij het concipiëren van het eindrapport te vermijden. Ik zou menen dat dit gerechtvaardigde verzoeken zijn. Het is immers de Commissie geweest die zich door haar onzorgvuldige werkwijze kwetsbaar heeft gemaakt voor kritiek (niet alleen van de zijde van EI AI, trouwens). Uw treurnis zou dan ook betrekking moeten hebben op die werkwijze en niet op het feit dat ik u daarop attent heb gemaakt.

2. In mijn brief van 23 maart jl. heb ik slechts gerefereerd aan de plezierige sfeer tijdens de werkbespreking van 16 maart jl. en aan het feit dat één (in mijn brief niet nader omschreven) vraag nog moest worden beantwoord. Daardoor wordt de vertrouwelijkheidsafspraken in het geheel niet geschonden. Het zou ook bijzonder vreemd zijn wanneer het EI AI (dat in het verleden op dit punt veel terughoudendheid heeft betracht) niet vrij zou staan in de publiciteit te treden, terwijl de Commissie herhaaldelijk onjuist en suggestief in de publiciteit is getreden. Het ligt, meen ik, veeleer op de weg van een onderzoeksinstantie als de Commissie om tijdens het onderzoek terughoudendheid in de publiciteit te betrachten.
3. Voor het geval de leden van de Commissie inderdaad een beroep zouden willen doen op parlementaire onschendbaarheid, wijs ik er op dat dit in elk geval niet in de weg staat aan aansprakelijkheid van de Staat (anders dan u kennelijk meent, had mijn brief van 23 maart jl. slechts betrekking op die aansprakelijkheid). Ik wijs er voorts op dat ook voor de leden van uw Commissie persoonlijk die immuniteit in elk geval niet geldt voor uittalingen buiten het parlement (zoals tijdens persconferenties en televisie-interviews).

Fouten kunnen overal en altijd worden gemaakt. Het zou juist een met staatsmacht beklede onderzoekscommissie als de uwe hebben gesierd wanneer zij haar fouten zou hebben gerectificeerd.

EI AI behoudt zich alle rechten voor.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

R.W. Polak

Enquêtecommissie

Datum: 9/4/99

Nr: EB 991948

Status:

EL AL

Parliamentary Investigation Committee
Air Accident Bijlmermeer
Mr. Th.A.M. Meijer
Chairman
Plein 2, P.O. Box 20018
2500 EA THE HAGUE

Ref. 6101.000.028

April 9, 1999

Subject: Additional flights

Dear Mr. Meijer,

Further to the meetings with you on 16th March last, we have checked the matter of additional flights to Israel on October 5th, 1992, as per your request and the following information should resolve any unanswered questions regarding special flights to Israel from Holland on that day.

UPS flight

Within hours following the accident of 4X-AXG EL AL's Management met to decide how to meet its commercial contractual obligations, which would be negatively affected resulting from the loss of a cargo airplane. On the night of October 4th, 1992, EL AL cargo personnel contacted the UPS cargo company in New York asking them regarding the leasing of a cargo airplane, which would temporarily replace 4X-AXG and supply cargo capacity for EL AL's customers.

UPS directors were able to provide EL AL with an aircraft immediately that night, which departed for Schiphol and arrived there on October 5th, 1992. That aircraft then operated a cargo flight for EL AL between Schiphol and Tel Aviv, which was scheduled to have been performed that day by 4X-AXG. The UPS flight was operated under an UPS flight number, as a pure UPS flight.

EL AL ISRAEL AIRLINES LTD

De Boelelaan 7, 1083 HJ Amsterdam, Directie/Sales tel. 020 - 644 94 00 Reserveringen 020 - 644 01 01
Administratie 020 - 642 71 64, fax 020 - 642 10 65, Bank ABN AMRO Acct. no. 43.50.25.163
Kamer van Koophandel te Amsterdam no. 97469

EL AL

-2-

707 flight AVISTAR

A special flight was chartered by CAL (Cargo Airlines), a private Israeli airline company, representing Israeli agricultural interests. CAL is a competitor of EL AL and leases EL AL and foreign airplanes in order to bring agricultural exports to European markets and to carry imported goods to Israel. This flight was chartered by CAL and had no relation to EL AL.

HAPAG LLOYD

EL AL has no commercial contacts with Hapag Lloyd, a European passenger charter airline. This flight is unknown to us. EL AL did operate a scheduled passenger flight to Amsterdam, flight number LY337 and LY338 on a Boeing 737 4X-ABN, which was leased from Arkia Airlines in Israel and leased to EL AL under an EL AL flight number.

Computer list

We have attached a computer listing from our records, which details all EL AL aircraft movements in and out of Israel on October 4th and 5th, 1992. The document lists arrival and departure times, aircraft registrations and destinations. None of the above flights are listed on this document as none of these flights were EL AL flights.

Sincerely yours,

EL AL ISRAEL AIRLINES LTD.

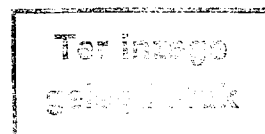

U. Sirkis
V.P. Business Development
& Corporate Secretary

 EL AL ISRAEL AIRLINES LTD

De Boelelaan 7, 1083 HJ Amsterdam, Directie/Sales tel. 020 - 644 94 00 Reserveringen 020 - 644 01 01
Administratie 020 - 642 71 64, fax 020 - 642 10 65, Bank ABN AMRO A/cct. no. 43.50.25.163
Kamer van Koophandel te Amsterdam no. 97489

H1017

AH NR. 138

94-95/06340

A.S. Keverling Buisman, ECN-Stralingstechnologie
Petten, 12 oktober 1993

Verarmd uranium-metaal, wat is dat?

Uranium is een metaal. Het ziet er in zuivere vorm uit als een zilverwit blok, maar meestal is het oppervlak zwart gekleurd door een reactie met buitenlucht. Het metaal is iets zachter dan staal en vrij eenvoudig te bewerken. Het metaal wordt onder meer toegepast als tegenwicht en afscherming vanwege zijn hoge soortelijke massa (19 g/cm³).

Uranium wordt gebruikt als brandstof voor kernreactoren, waarbij echter alleen een deel van bruikbaar is. Dit is het uranium-isotoop U-235 dat slechts voor 0,7% procent voorkomt. Het overige uranium (U-238; 99,3%) is voor dit doel niet te gebruiken. Voor een goede werking van deze kernreactoren is het nodig het percentage U-235 te verhogen, en dus het percentage U-238 te verlagen. Bij dit proces blijft er uranium over dat minder U-235 bevat dan normaal. Dit wordt verarmd uranium genoemd. Het verarmde uranium is dus een soort afvalproduct, dat op grote schaal aanwezig is.

De eigenschappen van verarmd uranium zijn vrijwel gelijk aan die van gewoon natuurlijk uranium. De soortelijke massa blijft gelijk, net zoals het smelt- en kookpunt. Het smeltpunt van uranium-metaal ligt op 1132°C, zodat het ook in een kerosinebrand niet zal smelten. Het kookpunt is is zeer hoog: 3818°C. Dit laatste betekent dat het uranium niet in dampvorm aanwezig kan zijn. Uranium is van nature licht radioactief. Bij verarmd uranium is de radioactiviteit vrijwel hetzelfde. Het verarmen maakt dus de radioactiviteit niet aanzienlijk kleiner. Als uranium-metaal in een fijn verdeelde toestand komt (kleine stofdeeltjes) dan zal het spontaan in brand vliegen en uranium-oxide vormen.

Voor wat betreft de giftigheid van het uranium-metaal het volgende. In de eerste plaats is het een zwaar metaal. Het heeft daarom dezelfde eigenschappen als andere zware metalen, zoals bijvoorbeeld lood. Het is bekend dat uranium nierbeschadigingen kan veroorzaken. Maar dan moet het wel in een oplosbare vorm in het lichaam terecht zijn gekomen. Voor een metaal dat slecht tot smelten is te krijgen is dit een onwaarschijnlijke gebeurtenis. En als uranium verbrandt, dan vormt zich het slecht oplosbare uranium-oxide. Maar deze omzetting kan alleen op grote schaal plaats vinden als het uranium-metaal tot stof uiteengeslagen is.

De maatregelen die er bij de omgang met uranium metaal (natuurlijk of verarmd) worden genomen zijn daarom te vergelijken met die voor lood.

De radioactiviteit van het uranium legt bij deze beschouwingen weinig gewicht in de schaal. Het materiaal is licht radioactief (25 Bq/mg). De straling die van het uranium afkomt is te meten, maar de stralingsdosis is slechts van de orde van 0,03 µSv/h op 1 meter afstand van 1 gram uranium. Bij een normale achtergrond van 0,1 µSv/h is dit een klein getal. Voor wat betreft het binnenkrijgen van uranium is er in dit geval weinig te verwachten: alleen aan het oppervlak is enig oxide aanwezig dat zich kan verspreiden. Het grootste deel van het materiaal blijft intact, ook bij ongevallen. De kans op inhalatie van deze stof is daarom klein te noemen. Mocht de stof toch ingeademd worden dan is de long het meest bedreigde orgaan.

Uranium komt in oxide-vorm vrij veel voor in de natuur: gewoon zandgrond bevat ongeveer 0,5 mg per kg zand. Hierdoor komt het tevens voor in planten en daardoor ook in de mens. Een gemiddeld persoon bevat zodoende ongeveer 0,1 mg uranium.

Uranium-metaal wordt toegepast daar waar een groot gewicht nodig is in een kleine ruimte: Bijvoorbeeld in het gyrokompas, als ballast voor zeilschepen, als afschermingsmateriaal. In dit geval gaat het om de toepassing als tegenwicht in de roeren van een vliegtuig. In een Boeing-747 is voor dit doel ongeveer 400 kg uranium-metaal verwerkt.

Bij het neerstorten van een dergelijk toestel moet verwacht worden dat het uranium intact zal blijven. Ook bij de daarop volgende brand is niet te verwachten dat er deeltjes of damp zal worden gevormd. De inhalatierisico's moeten dan ook klein worden geacht. Een en ander betekent wel dat verwacht moet worden dat het uranium in de resten van het toestel terug te vinden zou moeten zijn.

Volgens informatie is Boeing bezig het gebruik van uranium-metaal als contra-gewicht in vliegtuigen te verminderen. Het vervangend materiaal wordt dan wolfram-metaal (Engels: tungsten). Dit heeft dezelfde soortelijke massa als uranium, maar is niet radioactief. Wolfram is overigens het meest bekend als gloeidraad in lampen.

A.S. Keverling Buisman

14 SEP '94 12:07

STADSDEEL ZUIDOOST 31 20 6912015 STADSDEEL ZUIDOOST

P.2

afdeling

INGEKOMEN *SDZO*

HS 5 SEP. 1994

PAZ: 9202231

Directie

AH NR. 138

nieuwe achtergracht 100
postbus 20244
1000 he amsterdam

telefoon (020) 5555 911
telefax (020) 5555 277
postrekening 4500069

94-95/06340

Stadsdeel Zuidoost
t.a.v. de heer R.P. Janssen
Stadsdeelvoorzitter
Bijlmerdreef 101
1102 PB AMSTERDAM

nummer
ecor/081894.mp2
behandeld door
H. Rengelink/J.H. van Wijnen
telefoon
(020) 555*5562
datum
31 augustus 1994
bijlagen

onze referentie 382 (79) 94
onderwerp uw referentie

Geachte heer Janssen,

Na uw verzoek nader geïnformeerd te worden over lichamelijke gezondheidsklachten die mogelijk een relatie zouden kunnen hebben met de Bijlmer vliegcramp hebben wij de volgende stappen gezet.

1. Na overleg met uw medewerkers konden wij op 12 april 1994 een aantal bewoners die op de hoogte zouden zijn c.q. zelf last zouden hebben van lichamelijke gezondheidsklachten als gevolg van de vliegcramp ontvangen. In het gesprek werd een grote diversiteit van klachten naar voren gebracht die niet wijzen naar één bepaalde oorzaak. De klachten waren onder andere: chronische luchtweginfecties, mictieklachten, pijn in de (linker) arm, impotentie, maag- en darmklachten, ziekteverschijnselen bij dieren.
2. De GG&GD heeft daarna opnieuw overlegd met enkele huisartsen. Dit heeft geresulteerd in een brief aan de vertegenwoordiger van de huisartsengroep. Navraag bij de Amsterdamse Huisartsen Vereniging leerde dat voor zover bekend zich geen patiënten bij de huisartsen hebben gemeld waarbij de arts de mening heeft gekregen dat er een oorzakelijk verband lag tussen de vliegcramp en lichamelijke klachten. Eén van de artsen wil graag aan het eind van het jaar zijn dossiers doorlopen om na te gaan of er misschien nog iets zou opvallen.
3. Bij de vliegcramp, de daaruit voortvloeiende blus-, reddings- en ordewerkzaamheden zijn drie groepen gemeenteamttenaren zeer intensief betrokken geweest, politie, brandweer en GG&GD. Deze groepen hebben de grootste kans gehad op extra blootstelling aan verbrandingsproducten. Al deze functionarissen krijgen hun bedrijfsgeneeskundige zorg van de ARBO-dienst van de GG&GD. Navraag bij de verantwoordelijke bedrijfsartsen leerde dat geen lichamelijke gezondheidsklachten die een gevolg zouden kunnen zijn van de vliegcramp gemeld zijn. Eén lid van de vrijwillige brandweer die naar zijn zeggen klachten zou hebben is niet ingegaan op ons aanbod hem te ontvangen en te onderzoeken.

gemeentelijke geneeskundige
en gezondheidsdienst amsterdam

- 2 -

4. Wij ontvingen een opgave van de lading van het EL-Al vliegtuig. Op basis van deze lijst verwachten wij niet dat de bijdrage van de verbranding van deze stoffen aan de giftigheid van de verbrandingsproducten van vliegtuig en kerosine van betekenis is geweest.
5. Speciale aandacht hebben wij besteed aan de kans dat zich verhoogde blootstelling aan verarmd uranium (U-235) heeft voorgedaan.

Uranium bestaat uit de isotopen U-238, dat 99,3% van het uranium vormt en U-235 (0,7%). Uranium komt veel voor, o.a. in zandgrond waardoor het ook in planten en de mens terecht komt. Bij het gebruik van uranium als brandstof voor kernreactoren gaat het om U-235. Hierbij wordt het percentage U-235 in uranium verhoogd. De afvalstof uit deze bewerking, die ca 0,2% U-235 bevat, wordt verarmd uranium genoemd. Voor de giftigheid van verarmd uranium worden de mogelijke chemische effecten, vooral die op de nieren, van groter belang geacht dan de radioactiviteit, die laag is in vergelijking met de achtergrond blootstelling (de hoeveelheid die elk mens onvermijdelijk ontvangt). Het smeltpunt van uranium bedraagt ca 1130 °C en het kookpunt ca 3800 °C. In experimenten is gedemonstreerd dat verarmd uranium bij temperaturen van 800 tot 1100 °C kan worden omgezet in uraniumoxydedeeltjes. Dit proces treedt vooral op wanneer het uranium fijn is verdeeld (als stof aanwezig is). Hoe groter de stukken verarmd uranium, hoe lager het percentage dat wordt omgezet. Een deel van de uraniumoxydedeeltjes is inhaleerbaar en van het inhaleerbare gedeelte kan een deel in de nieren worden gedeponereerd. De temperatuur kan bij kerosinebranden voldoende hoog oplopen voor vorming van uraniumoxydedeeltjes, maar blijft te laag voor vergassing van uranium.

De vrees is geuit dat bij bewoners schade aan de gezondheid is veroorzaakt door blootstelling aan verarmd uranium als gevolg van de brand na het neerstorten van de Boeing 747.

De GG&GD acht het onwaarschijnlijk dat bewoners aan verarmd uranium werden blootgesteld. Zij verwacht zeker niet dat een persoon de tenminste enkele honderden milligrammen uranium heeft ingeademd, nodig voor het bereiken van een schadelijke hoeveelheid in de nieren. Dit standpunt is o.a. op de volgende overwegingen gebaseerd. Omdat het verarmd uranium in grote stukken was verwerkt, is slechts relatief weinig van het materiaal toegankelijk voor de vorming van uraniumoxydedeeltjes. Kerosinebranden verbruiken zeer veel zuurstof. In een zuurstofarme omgeving zijn de omstandigheden ongunstig voor oxydatie van eventueel in de brandhaard liggende stukken verarmd uranium.

Indien al gedurende de periode tot 'brand meester' uraniumoxydedeeltjes werden gevormd, zijn deze door de grote hitte met de convectiestromen omhoog getransporteerd, vervolgens verspreid en daardoor sterk verdund over een veel groter gebied dan de plaats van het ongeval. Voorzover een persoon de brandhaard (ca 1000 °C) kon naderen, waren de condities voor blootstelling aan uranium ongunstig, omdat de luchtstroom náar de brandhaard is gericht. Eenmaal gedeponereerd op de bodem kunnen (de zware) uraniumdeeltjes niet gemakkelijk opwervelen. Indien eventueel toch opgewerveld zakken zij snel weer uit, waardoor de verblijfstijd in de lucht kort en de beschikbaarheid voor inademing gering is.

gemeentelijke geneeskundige
en gezondheidsdienst amsterdam

- 3 -

Tot slot

Na het vliegtuigongeval hebben wij ons een beeld gevormd over de mogelijke effecten op de lichamelijke gezondheid van de bewoners. De klachten die door een groep bewoners naar voren werden gebracht waren niet zodanig dat een relatie met het vliegtuigongeval aannemelijk was. Informeren bij huisartsen en bedrijfsartsen heeft geen gegevens opgeleverd die er op wijzen dat de vliegcrash tot, andere dan als direct gevolg van de crash zelf, lichamelijke gezondheidsschade heeft geleid. Op basis van onze eigen kennis achten wij dit ook niet waarschijnlijk.

Nader onderzoek achten wij niet zinvol.

Met vriendelijke groet,

(Dr H. Rengelink),
Directeur.

gemeentelijke geneeskundige
en gezondheidsdienst amsterdam

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Aan
De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
Mevrouw dr. E. Borst-Eilers
sir W. Churchillaan 362
Postbus 5406
2280 HK RIJSWIJK

Contactpersoon	Doorkiesnummer
ir. H.N. Wolleswinkel	02503 - 63215
Datum	Bijlagen
21 juli 1995	geen
Ons kenmerk	Uw kenmerk
DGRDL/LI95.900078	--
Onderwerp	
Verzoek i.v.m. El-Al ongeval Vaste Kamercommissie VenW.	

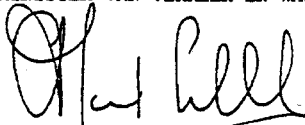
Geachte Collega,

Tijdens het overleg op 22 juni 1995 met de Vaste Kamercommissie voor Verkeer en Waterstaat over het El-Al ongeval werd de wens naar voren gebracht om op standaard basis na rampen altijd een epidemiologisch onderzoek in te stellen. Ik heb daarop geantwoord dat één en ander niet tot mijn competentie behoort maar dat ik dit verzoek zou doorgeven aan de daarvoor verantwoordelijke minister, hetgeen ik bij deze doe.

Een afschrift van deze brief heb ik gestuurd aan de Minister van Binnenlandse Zaken.

Met vriendelijke groet,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

A. Jorritsma-Lebbink.

Postadres Postbus 90771, 2509 LT 's-Gravenhage
Bezoekadres Plesmanweg 1-6

Telefoon 0703516171
Telefax 0703516348
Telex 31435 ridgv nl.

Bereikbaar met tramlijn 1 of 9 vanaf station CS en ns.bushlijn 65 vanaf Leiderdorp, bushlijn 88 vanaf Oostgeest

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

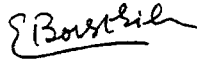
VERTROUWELIJK
De Voorzitter van de Vaste Commissie
voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Ons kenmerk DBO/MS/982016	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Rijswijk - 5 OKT. 1998
Onderwerp Melding AMC gezondheids- klachten Bijlmerramp		Bijlage(n)	Uw brief

Hierbij deel ik u strikt vertrouwelijk mede dat ik het Staatstoezicht op de Volksgezondheid opdracht heb gegeven bij het onderzoek door het AMC naar de gezondheidsgevolgen van de Bijlmerramp expliciet aandacht te besteden aan een door mij op 2 oktober jl. ontvangen melding van een mogelijk verband tussen de ramp en twee recente gevallen van auto-immuunziekte (zie bijlage).

De melding komt uit zodanige hoek dat zij alleszins serieus dient te worden genomen. Ik wijs er evenwel nadrukkelijk op dat van enige relatie nog absoluut niet is gebleken, en verzoek u derhalve deze informatie strikt vertrouwelijk te behandelen. In het kader van het AMC-onderzoek zal ik te zijner tijd op deze melding terugkomen.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

dr. E. Borst-Eilers

Postbus 5406
2280 HK Rijswijk
Telefoon (070) 340 79 11
Fax (070) 340.78.34

Bezoekadres:
Sir W. Churchilllaan 368
Rijswijk

Correspondentie uitsluitend
richten aan het postadres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief

Telex Rijswijk
31680 vwsrw nl
32347 vwsrw nl

Enquêtecommissie
Datum: 26/02/99
Nr: ECB 99 1311
Status:

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Parlementaire Enquêtecommissie Vliegcramp Bijlmèrmeer
t.a.v. de heer Th.A.M. Meijer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Ons kenmerk	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer	Den Haag
GZB/C&O/99872			25 FEB. 1999
Onderwerp		Bijlage(n)	Uw brief
auto-immuunziekten			

Hierbij deel ik u strikt vertrouwelijk het volgende mee. De hoofdinspecteur IGZ heeft hedenochtend bij het AMC geïnformeerd naar de voortgang van het onderzoek (derde fase). Hierbij bleek dat inmiddels, buiten de twee reeds bekende gevallen van auto-immuunziekte, twee nieuwe gevallen bekend zijn geworden. Het betreft twee hulpverleners die betrokken zijn geweest bij de Bijlmèrmeer. Over de twee eerdere gevallen heb ik de Tweede Kamer bij brief van 5 oktober 1998 (DBO/MS/982016) geïnformeerd. In verband met de parlementaire enquête beperk ik mij thans tot informatie aan u.

Naar aanleiding van deze nieuwe gegevens heeft de Inspectie voor de Gezondheidszorg aan professor dr. J.J. Weening, hoofd pathologie AMC, verzocht om nadere informatie, met name met het oog op het kunnen vaststellen van een eventuele relatie met de Bijlmèrmeer.

In het kader van het AMC onderzoek zal ik te zijner tijd op deze melding terugkomen.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

dr. E. Borst-Eilers

Postbus 20360
2500 EJ Den Haag
Telefoon (070) 340 79 11
Fax (070) 340 78 34

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

Correspondentie:
uitsluitend richten aan het
postadres met vermelding
van de datum en het
kenmerk van deze brief

<http://www.minvws.nl>

Enquêtecommissie

Datum: 23/3/99

Nr: EB 991829

Status:

Aan de leden van de commissie Volksgezondheid
Eerste en Tweede Kamer

Academisch Medisch Centrum
Universiteit van Amsterdam

17 maart 1999
uw kenmerk:
ons kenmerk: 99042nu

Raad van Bestuur
E2 - 130

Geachte mevrouw, heer,

Deze dagen staat de overtuiging van het AMC nogal in de belangstelling, dat ongericht lichamelijk onderzoek bij alle mensen die hun gezondheidsklachten in verband brengen met de Bijlmerramp, medisch niet verantwoord is en eerder reeds aanwezige gevoelens van onzekerheid en onrust vergroot dan doet afnemen.

Aangezien voor ons wezenlijke uitgangspunten voor medisch handelen in het geding zijn, vinden wij het voor eventuele latere oordeelsvorming belangrijk dat onze zienswijze ook de leden van uw Kamercommissie bereikt.

Bij deze brief is daarom ter informatie een toelichting op ons standpunt bijgesloten. Zoals u uit deze notitie kunt opmaken, zal het AMC gedurende de komende maanden nog een substantiële bijdrage leveren aan het verder inventariseren en waar mogelijk gericht diagnosticeren, analyseren en behandelen van gezondheidsklachten die door bewoners of hulpverleners aan de Bijlmerramp worden gerelateerd. Met name in de bijlage, die bij de notitie is gevoegd, wordt evenwel beargumenteerd waarom een grootschalig ongericht medisch onderzoek (in feite een vorm van screening of bevolkingsonderzoek) naar ons gevoelens meer kwaad dan goed doet. De inhoud van deze notitie is middels een brief d.d. 8 maart 1999 reeds aan de minister van VWS, mevrouw dr. E. Borst-Eilers bekend gemaakt.

Wij hopen u met het toezenden van deze informatie van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,
namens de Raad van Bestuur,

Prof.dr. N.A.M. Urbanus
Voorzitter

Academisch Medisch Centrum

Universiteit van Amsterdam

17 maart 1999
kenmerk: 99040jko

Afdeling Voorlichting
C0-229
Telefoonnummer: (020) 566 2421
Fax: (020) 566 7899
E-mail: voorlichting@amc.uva.nl

NOTITIE

Naar aanleiding van recente berichten in de pers, waarin van een eventuele deelname of bijstand van het AMC sprake is aan het lichamelijk onderzoek door KLM Arbo-services van bij de Bijlmerramp betrokken bewoners en hulpverleners, willen wij in dit schrijven nog eens inzichtelijk maken welke bijdragen het AMC kan leveren.

Zoals al eerder bekend is gemaakt, stelt het AMC zich op het standpunt dat ongericht lichamelijk onderzoek bij zeker meer dan 1000 personen – in feite spreken we over screening of een vorm van bevolkingsonderzoek – medisch niet verantwoord is. Bovendien is het onze stellige overtuiging dat een dergelijk grootschalig lichamelijk onderzoek eerder gevoelens van onzekerheid en onrust vergroot dan doet afnemen (zie ook de bij deze brief ingesloten bijlage).

Het AMC zal dan ook op geen enkele wijze – direct of indirect – medische (mede)verantwoordelijkheid voor het voorgenomen lichamelijk onderzoek van KLM Arbo-services op zich nemen. Bij herhaling hebben wij tegelijkertijd onze bereidheid verwoord om in overleg met betrokken huisartsen het initiatief te nemen als er zich serieuze aanwijzingen aandienen voor gericht lichamelijk onderzoek. Deze door ons aangegane verplichting heeft inmiddels tot de volgende activiteiten geleid:

- een behandelaanbod van AMC/De Meren aan de ca. 100 personen bij wie volgens ons inventariserend, wetenschappelijk onderzoek waarschijnlijk na een intake-gesprek de diagnose van partiële of algehele PTSS gesteld kan worden. Dit initiatief is in nauw overleg met de Hoofdinspectie van de Gezondheidszorg genomen en naar wij hebben begrepen is inmiddels ook over de wijze en de omvang van financiering overeenstemming bereikt;
- een voorstel om op korte termijn door de Hoofdinspectie een brief aan alle artsen in Nederland te doen uitgaan, waarin met een meldingsplicht voor soortgelijke gevallen de casussen van systemische autoimmuunziekten worden beschreven, die uit meldingen van prof.dr. J.J. Weening en het inventariserend onderzoek van het AMC zijn voortgekomen. Evenals prof. Weening tijdens zijn verhoor op vrijdag 5 maart j.l. door de parlementaire enquêtecommissie, kiezen wij voor deze benadering omdat ook aan grootschalig serologisch testen als onderdeel van het lichamelijk onderzoek van KLM Arbo-services alle bezwaren verbonden zijn, die ons van ongerichte diagnostiek bij een groot aantal mensen doen afzien. Daarnaast heeft prof. Weening ook aangegeven dat na bijna 6,5 jaar de kans zeer klein is, dat er zich nog bij iemand een sluimerende systemische autoimmuunziekte (met name SLE of een vorm van vasculitis) manifesteert, zo er al een verband met de Bijlmerramp gelegd kan worden. Uiteraard zijn wij wel bereid om in zeer actieve zin medewerking te verlenen aan de door ons gewenste actie van de Hoofdinspectie van de Gezondheidszorg;

Academisch Medisch Centrum

Universiteit van Amsterdam

- het bij voorrang aanvragen en bestuderen van gegevens uit de medische dossiers van de 'bellers' naar het telefonisch meldpunt (via 'informed consent') bij wie in theorie misschien – met nog vele slagen om de arm – een nieuw aanknopingspunt voor gerichte diagnostiek gevonden kan worden. Zo daar al sprake van zal zijn, is het onze stellige verwachting dat het dan om getalmatig kleine subcategorieën van respondenten zal gaan. Wij hopen op begrip dat de tijdsdruk die momenteel op het AMC wordt gelegd, ons er niet van weerhoudt ook in deze derde fase van ons onderzoek de regels van wetenschappelijke en medische zorgvuldigheid in acht te nemen.

Naar ons gevoelen levert het AMC, zoals hiervoor beschreven, een substantiële bijdrage aan het onderzoeken en waar mogelijk verder diagnosticeren en behandelen van gezondheidsklachten, die in verband met de Bijlmerramp worden gebracht. In die zin is met recht een beroep op onze instelling gedaan. En het spreekt voor zich dat wij de overheid te allen tijde met raad en advies terzijde willen staan, wanneer dat tot onze mogelijkheden behoort.

Wij willen evenwel tot slot onze zorg uitspreken dat het voorgenomen lichamelijk onderzoek door KLM Arbo-services een te ernstige inbreuk doet op de reguliere verwijzingspatronen van huisartsen naar ziekenhuizen. Uit ons inventariserend onderzoek bleek namelijk dat 87% van de respondenten onder medische behandeling was of is en dat huisartsen of bedrijfsartsen in 40% van de gevallen hebben doorverwezen naar een specialist in een algemeen of academisch ziekenhuis. Veelzeggend in dit verband zijn de onderzoeksgegevens dat de betrokken huisartsen goed op de hoogte waren van de gezondheidsklachten en zich over het algemeen ook zeer betrokken bij de bijzondere omstandigheden van hun patiënten voelden.

Wij vrezen dat een categoriaal, ongericht lichamelijk onderzoek, dat patiënten voor enige tijd van de reguliere gezondheidszorg isoleert, ten onrechte het vertrouwen in betrokken huisartsen en behandelende specialisten aantast. Een verontrustend gegeven, omdat alle mensen die hun gezondheidsklachten relateren aan de Bijlmerramp vroeg of laat weer terugkeren bij hun huisarts en zijn of haar verwijzingsmogelijkheden.

STAATSTOEZICHT OP DE VOLKSGEZONDHEID
Inspectie voor de Gezondheidszorg

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Telefoon (070) 340 79 11
Telefax (070) 340 53 53
Teleex 31680 wcrw nl

Correspondentie uitsluitend:
Postbus 16119
2500 BC Den Haag

Ons kenmerk
IGZ 1999-09
Onderwerp
Bijmer

Inlichtingen bij
dr. P. C. Chang
Bijlage(n)

Doorkleefnummer
(070) 340 7956
Uw brief

Den Haag,
31 maart 1999
Uw kenmerk

Geachte collega,

De publiciteit rond de bevindingen van de Parlementaire Enquete Commissie naar de vlieg-ramp in de Bijlmermeer in 1992 heeft enige onrust verwekt. Het inventariserende onderzoek naar de klachten en ziekten bij de getroffen en van deze ramp, dat in opdracht van de Inspectie voor de Gezondheidszorg door het AMC wordt uitgevoerd, heeft een aantal nog voorlopige bevindingen opgeleverd welke mogelijk voor u van belang zijn.

Deze brief heeft tot doel 1) u te informeren over deze voorlopige bevindingen, 2) u te verzoeken met name indien een patiënt zelf een relatie legt (heeft gelegd) met betrokkenheid bij de Bijlmer-ramp en zijn klachten, extra attent te zijn op de mogelijkheid van bijzondere aandoeningen zoals onderstaande, 3) het verzoek aan u om mogelijk Bijlmer-ramp-geassocieerde ziektegevallen uit uw praktijk te melden aan de Inspectie voor de Gezondheidszorg, op bovenstaand adres. De door u gemelde personen zullen wij, tenzij u daar bezwaar tegen kenbaar maakt, aanbieden om aan een medisch vervolgonderzoek deel te nemen.

Enkele van de voorlopige resultaten uit het inventariserende AMC onderzoek, voor zover gemeld bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg tot aan 29 maart 1999.

Systemische Lupus Erythematoses (SLE)	12
Vasculitis, niet nader gespecificeerd	4
Vasculitis, long (Churg-Strauss syndroom)	1
Morbus Graves	3
Henoch-Schönlein Purpura	1
Sarcoïdosis (Morbus Besnier-Boeck)	7

0094 IGZ

Verzoeks ons kenmerk, dagtekening en onderwerp in uw antwoord te vermelden.

002

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN - PARLEMENT - BILDERDAKERHOF - PAGINA 2

ONTVANGEN: 07/04/99 12:52Z
06/04/99 DIN 13:53 FAX

Inspectie voor de Gezondheidszorg
 Ons kenmerk: IGZ 1999-09
 Blad: 2

Dat deze aandoeningen bij elkaar worden genoemd wil nog eens zins zeggen dat er een onderling verband bestaat, noch dat er een causale relatie met de Bijlmerramp is. Het aantal SLE gevallen lijkt relatief hoog en met name de man/vrouw verhouding is sterk afwijkend van wat in de literatuur wordt beschreven. De gebruikelijke prevalentie van SLE in de Kaukasische bevolking is 20 à 40 per 100.000 met een man/vrouw verhouding van 1:9. Er zijn echter belangrijke verschillen in prevalentie en man/vrouw verhoudingen tussen verschillende etnische groepen. Omdat de grootte en etnische samenstelling van de bevolking waaruit deze SLE gevallen komen niet goed bekend is, kan niet met zekerheid worden geconcludeerd dat hier een abnormaal hoge prevalentie van SLE bestaat. Alhoewel deze onzekerheid vermoedelijk niet geheel is op te lossen, vragen wij wel uw aandacht voor de mogelijkheid van bijzondere aandoeningen geassocieerd met de Bijlmerramp.

Het medische vervolgonderzoek voor betrokkenen bij de Bijlmerramp.

In april zal worden begonnen met het verdere medische vervolgonderzoek, in de publiciteit meestal "lichamelijk onderzoek" genoemd. Dit vervolgonderzoek wordt inhoudelijk vastgesteld door een onafhankelijke commissie van deskundigen en zal qua logistiek worden georganiseerd door KLM-arbo services.

Naast een uitgebreide anamnese en een algemeen lichameel onderzoek zal laboratorium onderzoek van bloed en urine plaatsvinden. Dit wordt individueel, afhankelijk van de bevindingen, verder aangevuld met specifiek onderzoek. Relevante bevindingen uit het inventariserende onderzoek van het AMC zullen in de opzet van het onderzoek worden betrokken. Dit betekent dat onder andere uitdrukkelijk gekeken zal worden naar de mogelijkheid van post-traumatische stress stoornis, SLE en eventuele late chemische toxiciteit van uranium.

Vanuit persberichten is u mogelijk bekend dat veel betrokkenen sterk aandringen op een "lichamelijk onderzoek", terwijl vanuit het AMC uitdrukkelijke bezwaren, met name betreffende de "ongerichtheid" van zo'n onderzoek, naar voren zijn gebracht. De Inspectie voor de Gezondheidszorg stelt zich op het standpunt dat het binnenkort startende medische onderzoek nodig en verantwoord is omdat 1) er veel ongerustheid bij betrokkenen bestaat en 2) er, uit het AMC onderzoek blijkend, opvallend veel klachten van diverse aard zijn zoals van huid en gewrichten en post-traumatische stress stoornis, met mogelijk ook meer kans op SLE dan verwacht. Vanuit uw praktijk bent u ongetwijfeld vertrouwd met de soms bestaande noodzaak om bij langer bestaande niet direct te duiden klachten waarover de patient ongerust en angstig is 'ongericht' medisch onderzoek te (laten) verrichten, meestal in de vorm van algemeen internistisch onderzoek.

In het onderhavige onderzoek zal op verantwoorde wijze follow-up worden gegeven aan positieve bevindingen, in de vorm van rapportage aan de huisarts en andere behandelend artsen.

Inspectie voor de Gezondheidszorg
Oms kenmerk: IGZ 1989-09
Blad: 3

De huisarts zal verzocht worden om, indien nodig en in onderling overleg met andere behandelend artsen, voor verdere verwijzing naar het reguliere medische circuit zorg te dragen. Tevens zal ervoor worden gewaakt dat de relatie met eventuele reeds betrokken behandelend artsen niet wordt verstoord.

Voor verdere inlichtingen kunt u contact opnemen met dr. P.C. Chang, internist, op bovenstaand telefoonnummer.

De Hoofdinspecteur voor de curatieve somatische Gezondheidszorg.

Mr. H. Plokker, arts.

Circulaire-registratienummer:	989-09-IGZ
Doelstelling circulaire:	Informatie
Relatie met andere circularis:	
Juridische grondslag:	Gezondheidswet
Geldigheidsduur:	1 jaar
Informatie bij:	P.C. Chang 070-3407958

MINISTER-PRESIDENT

Enquêtecommissie

Datum: 09/03/99

Nr: ECB 99 1536

Status:

Aan de Voorzitter van de Parlementaire
Enquêtecommissie Vliegkamp Bijlmermeer
De heer Th. A.M. Meijer
p/a Eerste Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 21
's-GRAVENHAGE

Kenmerk : 99M002163

's-Gravenhage, 8 maart 1999

Zeer geachte heer Meijer,

Hierbij zend ik uw Commissie de toegezegde notitie over de positie van EI Al op Schiphol. Het stuk is voorbereid op basis van gegevens en bijdragen van de ministeries van Buitenlandse Zaken, Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Financiën, Defensie, Verkeer en Waterstaat en Economische Zaken, onder verantwoordelijkheid van de betrokken Secretarissen-Generaal.

Ik laat het graag aan het oordeel van uw Commissie over of en hoe deze notitie openbaar zal worden gemaakt.

Met de meeste hoogachting,

W. Kok

De positie van EI Al op Schiphol

1. *Samenvatting*

In het onderstaande komt aan de orde dat EI Al in ieder geval vanaf 1970 vanwege een constante verhoogde dreiging van terroristische aanslagen internationaal een bijzondere positie in de burgerluchtvaartsector bekleedt. Deze positie is juridisch (Annex 17 bij het Verdrag van Chicago en de Luchtvaartwet) en beleidsmatig (de dreigingsanalyses) gerechtvaardigd. De Nederlandse overheid is om die redenen verplicht ten behoeve van EI Al extra beveiligingsmaatregelen te treffen.

Daarbij is zoals hierna wordt beschreven komen vast te staan dat dientengevolge sprake is van een bijzondere positie van medewerkers die werkzaamheden verrichten voor EI Al. Vanaf het begin van de jaren '70 was de Nederlandse overheid van het voorhanden hebben en dragen van een vuurwapen door die medewerkers op de hoogte. Functionarissen die beveiligingswerkzaamheden verrichten voor EI Al zijn de enige voor wie beschikkingen met een beroep op de constante verhoogde dreiging zijn aangevraagd en verkregen.

Wat betreft de werkzaamheden moet een onderscheid gemaakt worden in twee periodes. Met betrekking tot de periode 1970-1989 kan uit de stukken geen volledig beeld worden verkregen. Aan te nemen valt echter dat de werkzaamheden in essentie niet afgeweken zullen hebben van hetgeen in latere jaren door EI Al functionarissen is verricht. Begin jaren 80 werden voor het eerst verblijfsvergunningen verstrekt die afwijkende voorwaarden behelsden in verband met de constante verhoogde dreiging. Dit beleid is sindsdien niet gewijzigd. Over de periode vanaf 1989 kan gesteld worden dat EI Al binnen de grenzen van de door de Nederlandse overheid gestelde kaders opereert. Sedert juli 1998 vinden tussen vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie, van de Koninklijke marechaussee en van EI Al gesprekken plaats teneinde de transparantie in de onderlinge verhouding tussen de Koninklijke marechaussee en EI Al te verbeteren en onduidelijkheden weg te nemen. De conclusie luidt ten slotte dat de gedachte onjuist is dat EI Al een "eigen staat" in Nederland op Schiphol zou hebben. De geraadpleegde documenten geven hiertoe geen enkele aanleiding, noch is uit navraag bij de Koninklijke marechaussee daarvan gebleken. De positie van EI Al op Schiphol is, daar waar het gaat om de beveiliging van de burgerluchtvaart, weliswaar bijzonder, maar verantwoord. Uit de ter beschikking gestelde informatie in het kader van dit onderzoek is gebleken dat tussen het gevoerde beleid, de uitvoering daarvan en het toezicht daarop geen discrepantie bestaat. Een bijzondere positie neemt EI Al niet in waar het gaat om het toezicht op de goederenstromen.

2. *Inleiding*

Deze notitie strekt ertoe een beschrijving te geven van de feitelijke historie van de positie van EI Al op Schiphol. De notitie is geschreven tegen de achtergrond van vragen over een bijzondere positie voor EI Al. Daarbij wordt beoogd een antwoord te geven op de volgende vragen:

- sinds wanneer en op grond waarvan heeft EI Al een bijzondere positie,
- sinds wanneer hebben functionarissen die werkzaamheden verrichten voor EI Al een bijzondere positie en
- waartoe strekken de werkzaamheden op Schiphol?

Paragrafen 3 en 4 van de notitie gaan in het bijzonder in op het beleid van de Nederlandse regering met betrekking tot de beveiliging van EI AI-vluchten, de bewapening van EL AI beveiligingsmedewerkers, de verblijfstitel van laatsgenoemden en de doorvoer van wapens.

Paragraaf 5 heeft betrekking op het toezicht op EI AI-vluchten door de douane.

Reeds hier wordt benadrukt dat de Nederlandse overheid tot op de dag van vandaag bij herhaling vaststelt dat er met betrekking tot de risico's voor de burgerluchtvaart sprake is van een permanente dreiging voor zover het betreft Israël en de Verenigde Staten. Dit kan worden afgeleid uit de dreigingsanalyses die in de Technische Evaluatie Commissie (TEC) en in de Grote Evaluatiedriehoek besproken zijn¹. De leden van deze commissies rapporteren aan de ministers van Buitenlandse Zaken, Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Defensie. Speciale maatregelen met betrekking tot EI AI en de Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen behoren tot de verantwoordelijkheid van de Nederlandse overheid en zijn als zodanig ook gezien de situatie in internationaal verband volstrekt op zijn plaats. Nederland loopt in internationaal verband in de pas met andere Europese landen.

3. *Periode jaren '70 en '80*

Het thema beveiliging van de burgerluchtvaart komt in beeld aan het eind van de jaren zestig wanneer de burgerluchtvaart wereldwijd (met name in Europa) wordt geconfronteerd met zeer gewelddadige vliegtuigkapingen dan wel pogingen daartoe. Ook Nederland en in het bijzonder Schiphol en de KLM krijgen te maken met terroristische aanslagen.

Bij besluit van 22 juli 1970 van de minister van Verkeer en Waterstaat wordt de Veiligheidscommissie voor de Burgerluchtvaart ingesteld met als doel «zich te beraden over maatregelen ter verhoging van de veiligheid op Schiphol». Besloten wordt het voorzitterschap van deze commissie te laten vervullen door de minister van Justitie vanwege diens verantwoordelijkheid inzake de bestrijding van terrorisme dat immers een zeer ernstige bedreiging vormt voor de rechtsorde. Namens de minister van Justitie treedt thans de Directeur-Generaal Internationale Aangelegenheden en Vreemdelingen-zaken op als voorzitter van de Veiligheidscommissie. Voorts zijn op ambtelijk niveau in deze commissie vertegenwoordigd het ministerie van Verkeer en Waterstaat, van Buitenlandse Zaken, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en van Financiën en de dienst Luchtvaart Rijkspolitie (later Koninklijke marechaussee).

De feitelijke beveiligingstaak is gedurende de jaren '70 tot aan 1994 in handen van de dienst Luchtvaart van het Korps Rijkspolitie die zich daarbij mede bedient van een particulier beveiligingsbedrijf. De beveiliging geschiedt aanvankelijk via het zgn. roulettesysteem; per dag worden vluchten aangewezen die op die dag beveiligd

¹ De samenstelling en taak van de TEC en de Grote Evaluatiedriehoek staan beschreven in de circulaire van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksaangelegenheden "Bewakings- en beveiligingsaangelegenheden". De commissies zijn bedoeld om een gecoördineerde aanpak in de bestrijding van terrorisme en terreurdreiging te kunnen realiseren. Aan de TEC nemen deel de ministeries van Justitie, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Defensie. De TEC adviseert de Grote Evaluatie Driehoek over de te nemen maatregelen, grosso modo onder te verdelen in maatregelen m.b.t. objectbewaking/-beveiliging en maatregelen m.b.t. persoonsbeveiliging. In de Grote Evaluatie Driehoek zijn naast vernoemde ministeries het ministerie van Buitenlandse Zaken betrokken. De leden van de TEC en de Driehoek rapporteren normaal gesproken via de eigen lijn aan de eigen betrokken ministers. In voorkomende gevallen adviseert de Driehoek als geheel aan de betrokken ministers.

worden. Hierna wordt ervoor gekozen alle vluchten aan veiligheidsmaatregelen te onderwerpen (controle van passagiers en handbagage).

Blijkens de notulen van de vergaderingen van de Veiligheidscommissie werden gedurende bovengenoemde periode bij bijzondere gevaar-aantrekkende vluchten, bv. van PanAm en El Al, extra maatregelen getroffen. De beveiliging van de burgerluchtvaart is diverse malen aan de orde geweest in de Tweede Kamer, bijvoorbeeld naar aanleiding van twee kapingen op Schiphol op 6 september 1970 (TK, zitting 1969-1970, 98ste vergadering, p. 4504, zie daarnaast bijvoorbeeld ook TK, 1985-1886, 19 200 hoofdstuk VI, nr 31.). Ook staat vast dat Nederland hierin -ook destijds- in de pas liep met Europa waaronder het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, België en Zwitserland.

Zoals bekend is Nederland partij bij het Verdrag van Chicago van 1944. Annex 17 van dit Verdrag van 22 maart 1974 beschrijft aan welke security-eisen en aanbevelingen een lid-staat minimaal moet voldoen. Een daarvan (standard 3.2.2.) schrijft voor dat elke staat garandeert dat verzoeken van andere lidstaten om extra beveiliging, voor zover praktisch mogelijk, dienen te worden gehonoreerd. Deze aanbeveling wordt tot op heden internationaalrechtelijk als grondslag beschouwd voor het treffen van extra maatregelen bij een verhoogde dreiging.

Reeds in 1969 wisselden de ministers van Justitie en Defensie brieven over een plan van het ministerie van Justitie met betrekking tot de bewaking van El Al-vliegtuigen op Schiphol. Uit de notulen van de vergaderingen van de Veiligheidscommissie blijkt dat alle leden van de commissie sinds in ieder geval 1970 bekend waren met het feit dat voor PanAm en El Al-toestellen extra veiligheidsmaatregelen werden getroffen. Tevens was bekend dat met El Al meereizende veiligheidsagenten gewapend waren. Mede gelet op het niveau van de betrokken deelnemers aan genoemde veiligheidscommissie mag worden aangenomen dat betrokken bewindslieden hiervan destijds op de hoogte waren. Voorts deelt de minister van Justitie bij brief van 29 augustus 1972 aan de Commissaris der Koningin in Noord-Holland mee positief te staan ten opzichte van de inwilliging van het verzoek van de Israëlische ambassadeur tot bewapening van veiligheidsagenten van El Al op de luchthaven Schiphol.

Vaststaat dat tot begin jaren '80 de veiligheidsagenten geen verblijfs- of tewerkstellingsvergunning bezaten. Sedertdien zijn deze in verband met de constante terroristische dreiging verleend, waarbij een verschil is dat er geen arbeidsmarkttoets plaatsvindt en dat de vergunning gekoppeld is aan de beveiligingswerkzaamheden ten behoeve van El Al op Schiphol.

Uit de voorhanden zijnde stukken over deze periode is niet meer op te maken welke beveiligingswerkzaamheden door El Al op Schiphol werden verricht. Niet valt aan te nemen dat deze werkzaamheden in essentie afgeweken zullen hebben van hetgeen in latere jaren door El Al functionarissen is verricht.

Tot 1 september 1989 was het voorhanden hebben van wapens gebaseerd op de Vuurwapenwet van 1919 en de Wet van 9 mei 1890, Stb. 81 (niet-officiële citeertitel: Wapenwet), waarbij de afgifte van de nodige vergunning een verantwoordelijkheid van de Commissaris der Koningin in Noord Holland betrof.

Over de beveiliging van de burgerluchtvaart werden geen mededelingen in de openbaarheid gedaan. Door het toenmalige ministerie van Binnenlandse Zaken werd tijdens een vergadering op 23 oktober 1973 waarbij het ministerie van Justitie, de Commissaris van de Koningin Noord-Holland, de burgemeester van Haarlemmermeer, de politie en de Koninklijke marechaussee aanwezig waren, meegedeeld dat de beveiliging van de burgerluchtvaart als vertrouwelijk beschouwd moet worden en dat mitsdien de inhoud niet bestemd geacht wordt voor onder meer de pers. Dit standpunt wordt tot op heden ingenomen.

4. *Periode jaren '90*

4.1. *De herziene Luchtvaartwet*

Sinds 1991 is de herziene Luchtvaartwet (Stb. 310) van toepassing waarvan de minister van Verkeer en Waterstaat eerste ondertekenaar is. Bepalingen uit deze wet maken echter duidelijk dat de minister van Justitie politiek verantwoordelijk is voor de beveiliging van de burgerluchtvaart. Uit hoofde van artikel 37i kan de minister van Justitie op grond van omstandigheden en inlichtingen vaststellen dat een bijzonder gevaar bestaat dat luchtvaartuigen object van terroristische aanslagen zullen zijn. Met deze herziening van de Luchtvaartwet werden de belangrijkste hiervoor aangehaalde verdragsbepalingen omgezet in nationale wetgeving.

Uitvoering van de beveiligingstaak op de burgerluchthavens -onder verantwoordelijkheid van de minister van Justitie, is ingevolge artikel 6 van de Politiewet 1993 in handen van de Koninklijke marechaussee. Een belangrijk deel van de beveiligingstaken is door Justitie met gebruikmaking van artikel 37a van de Luchtvaartwet in nauw overleg met de Koninklijke marechaussee uitbesteed aan het particuliere beveiligingsbedrijf Seceurop. De operationele aansturing, de inzet en het toezicht daarop blijft een taak van de Koninklijke marechaussee. Onder deze beveiligingstaken vallen twee typen vluchten

1. vluchten waarbij de overheid uitgaat van een normale dreiging;
2. vluchten waarbij de overheid van een verhoogde dreiging uitgaat en waarvoor extra beveiligingsmaatregelen worden genomen. Het betreft de zogenaamde high risk flights, die vallen onder eerdergenoemd artikel 37i van de Luchtvaartwet.

ad 1 Vluchten met normale dreiging

Voor deze vluchten vindt een standaard screening van de passagier (metaaldetector) en zijn handbagage (X-ray) plaats. Deze wordt door visiteurs en vluchtleiders van Seceurop uitgevoerd.

ad 2 Vluchten met verhoogde dreiging

Naast de maatregelen voor de vluchten met normale dreiging vindt hierbij een interview van de passagiers plaats door specialisten van de particuliere beveiligingsorganisaties Seceurop en Procheck International en wordt alle ruimbagage die de passagiers meenemen op explosieven en dergelijke gescreend. Verder worden gewapende functionarissen van de Koninklijke marechaussee aan de gates geplaatst en wordt het vliegtuig op het platform beveiligd door medewerkers van Seceurop.

4.2. *Additionele beveiligingsmaatregelen*

Luchtvaartmaatschappijen staat het -mits daarmee het normale proces niet wordt belemmerd- vrij om additionele beveiligingsmaatregelen te treffen indien zij menen dat hun luchtvaartuigen aan verhoogde dreiging worden blootgesteld. Zij dienen hiervoor zelf zorg te dragen. Dit is wereldwijd usance en wordt, zo blijkt uit internationaal overleg (ICAO en ECAC), geaccepteerd op basis van eerdergenoemde Annex 17.

Voor EI AI geldt dat zij additionele maatregelen op haar vluchten treft waaronder de inzet van bewapende beveiligingsmedewerkers en een door EI AL zelf uitgevoerde screening van ruimbagage. Daarvoor is op de luchthaven Schiphol een zogenaamde decompressietank aanwezig, die overigens ter beschikking staat voor alle luchtvaartmaatschappijen. Een dergelijke voorziening is niet specifiek voor Schiphol maar komt op meer luchthavens voor. Daarnaast verricht EI AI zelf vanwege de kennis van taal en cultuur de interviews. Deze procedure is zoals ook in 1995 aan de Tweede Kamer is meegedeeld (TK, 1995-1996, aanhangsel 692) voor wat betreft EI AI internationaal gebruikelijk. Voorts verleent de Koninklijke marechaussee extra ondersteuning bij de beveiliging van EI AI door de luchtvaartuigen op de luchthaven met pantserwagens te escorteren. Daarnaast worden voor EI AL-vliegtuigen andere landings- en startbanenprocedures toegepast. Hierover worden aan het publiek gelet op de daarmee verband houdende risico's geen mededelingen gedaan.

Additionele maatregelen, inhoudende bijzondere bewaking van toestellen en de bijzondere procedures met betrekking tot de start- en landingsbanen, kunnen respectievelijk worden ook getroffen voor vrachtvluchten van EI AI.

In de eerste helft van 1998 bleek behoefte te bestaan de onderlinge verhouding tussen de Koninklijke marechaussee en EI AI te verduidelijken waarbij met name aandacht werd gevraagd voor de bewapening. Er wordt erop gewezen dat de functionarissen van EI AI alleen mogen optreden in geval van noodweersituaties en dus niet op basis van de ambtsinstructie voor de politie en de Koninklijke marechaussee. Nadere instructie en uitleg waren benodigd over het eventueel gebruik van een vuurwapen en over de uitzonderlijke situaties, waarin de Nederlandse strafrechter dergelijk gebruik niet strafbaar acht. Deze problematiek doet zich overigens ook voor wanneer buitenlandse functionarissen ter beveiliging van bv. een staatshoofd of regeringslid zich bewapend op Nederlands grondgebied bevinden. Het op de hoogte brengen en -in het geval van meer structurele aanwezigheid - houden van het geldend Nederlands recht wat betreft de toepassing van geweld is een aspect dat bijzonder en zorgvuldige aandacht behoeft.

Nadat door het ministerie van Justitie besloten was dat de bewapening van EI AI functionarissen gecontinueerd zou worden, heeft er in juli 1998 een gesprek plaatsgevonden tussen vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie, van de Koninklijke marechaussee en van EI AI. In dat overleg zijn onder meer de condities aan de orde geweest waaronder de machtigingen zijn verstrekt. Daarbij is gewezen op de geldende regelgeving en de opleiding door de Koninklijke marechaussee. Verder is afgesproken dat de Koninklijke marechaussee zal worden geïnformeerd over de wijze van selecteren van passagiers door EI AL. Procedures tussen beveiligers van EI AI en de Koninklijke marechaussee zullen worden afgestemd en gezamenlijke training zal plaatsvinden. Ten slotte is benadrukt dat tijdens het veiligheidsproces door EI AI de vereiste informatie verschaft zal worden en dat aanwijzingen van de Koninklijke marechaussee opgevolgd zullen worden. Over de verdere uitwerking vinden

regelmatig gesprekken plaats tussen vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie, van de Koninklijke marechaussee en van EL AL.

Wat betreft het beleid ten aanzien van de afgifte van verblijfs- of tewerkstellingsvergunningen voor EL AL-veiligheidsfunctionarissen zij tot slot opgemerkt dat hierin sinds de jaren tachtig geen wezenlijke verandering is gekomen. Op dit moment bevinden zich in Nederland 46 Israëlische EL AL beveiligingsfunctionarissen. Deze zijn in het bezit van de daartoe benodigde verblijfsvergunningen.

4.3. De bewapening vanaf inwerkingtreding Wet Wapens en Munitie

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Wapens en Munitie (1 september 1989) worden vergunningen voor het voorhanden hebben van vuurwapens afgegeven door de korpschef na instemming van de minister van Justitie op basis van artikel 29 van die wet en onderdeel 4.2.11.1. van de circulaire Wapens en Munitie. Ten aanzien van de uitvoering kan de minister van Justitie aanwijzingen geven. Functionarissen die beveiligingswerkzaamheden verrichten voor EL AL zijn de enige voor wie beschikkingen met een beroep op de constante verhoogde dreiging zijn aangevraagd en verkregen.

De korpschef Amsterdam-Amstelland heeft op grond van dit juridisch kader met instemming van de minister van Justitie vergunningen verleend aan 5 Israëlische veiligheidsfunctionarissen die werkzaamheden verrichten ten behoeve van EL AL. Voorts heeft in dit kader ook de korpschef Haaglanden sinds juli 1998 6 vergunningen afgegeven. De machtiging strekt zich ook uit tot begeleiding van vliegend personeel van en naar het hotel. Er wordt op gewezen dat steeds per geval wordt beoordeeld of een machtiging kan worden afgegeven.

Het vorenstaande leidt tot de conclusie dat het beleid ten aanzien van EL AL verantwoord is. Van even groot belang is dat uit de ter beschikking gestelde informatie in het kader van dit onderzoek gebleken is dat tussen het gevoerde beleid, de uitvoering daarvan en het toezicht daarop geen discrepantie bestaat.

4.4. De doorvoer van wapens en de Wet Wapens en Munitie

Nagegaan is of er bijzondere afspraken bestaan tussen Nederland en Israël op defensiegebied over het transport van militair materieel naar Israël met EL AL. Daarvan is niet gebleken². Wel is gebleken dat Amerikaanse wapenzendingen via Nederland en Nederlandse luchthavens naar Israël hebben plaatsgevonden, waarbij door Nederlandse militairen in het kader van "host nation support" ondersteuning is geleverd (o.a. beveiliging).

Voor doorvoer van militair materieel, voor zover vallend onder de Wapenwetgeving, via Schiphol was krachtens de Vuurwapenwetgeving 1919 een schriftelijk consent vereist van de Commissaris der Koningin. Na inwerkingtreding van de Wet Wapens en Munitie in 1989 bleef dit een verantwoordelijkheid van de Commissaris der Koningin welke bij herziening van de Wet Wapens en Munitie op 1 januari 1997 is overgedragen aan de korpschef. Voor de doorvoer van militair materieel met militaire transportmiddelen geldt een vrijstelling van het consent.

² Buiten beschouwing blijft hier het eenmalige transport naar Israël van Nederlands militair materieel in oktober 1973 vanaf het militaire vliegveld Gilze-Rijen op last van de toenmalige minister van Defensie. Dat transport heeft plaatsgevonden met militaire vliegtuigen.

Uit een archief-onderzoek is gebleken dat opgaven van verleende consenten van in- uit- en doorvoer van wapens en munitie anders dan door middel van militaire transportmiddelen, in de periode 1970 – 1979 zijn vernietigd. In de periode 1980-1988 zijn ongeveer zestig consenten voor doorvoer verleend waarbij El Al danwel Israel als land van bestemming of herkomst betrokken was. De consenten hadden voornamelijk betrekking op in- en uitvoer van wapens en munitie ten behoeve van een Nederlandse wapenhandelaar te weten de Nederlandse Wapenhandel (voorheen Joh. Muts), de Belgische wapenfabriek FN, alsmede munitie of onderdelen daarvan ten behoeve van de Nederlandse munitiefabrikant Eurometaal NV. Voorts zijn in die periode enkele consenten verleend aan particulieren, de KLM, de Israelische overheid en de Deense overheid. Er zijn geen gegevens bekend over de periode 1989-1995. Daarna heeft de Commissaris der Koningin in 1996 viermaal consent verleend waarbij El Al als vervoerder optrad. In 1997 heeft de korpschef Amsterdam-Amstelland één consent verleend aan een El Al medewerker voor invoer van een pistool, waarvoor tevens een wapenvergunning is afgegeven (zie par. 4.3.).

5. *El Al gezien in relatie tot de douane*

5.1 *Taken en bevoegdheden van de douane van voor 1994*

De taken en bevoegdheden van de douane voor 1994 verschillen niet wezenlijk van de huidige. Voor de in-, uit- en doorvoer van goederen zijn bepaalde procedures voorgeschreven met het oog op de heffing van rechten bij in- en uitvoer. In het luchtvrachtverkeer van de ene luchthaven naar de andere is van groot belang het zogeheten cargomanifest waarop een globaal overzicht staat van de goederen aan boord.

De douane heeft bij doorvoer, waarbij goederen worden gelost om aan boord te gaan van een ander vliegtuig, de mogelijkheid om fysiek te controleren. De douane maakt voor de controle een keuze uit de zendingen en baseert zich daarbij op het cargomanifest. Tussen maatschappijen wordt geen verschil gemaakt. Uitgangspunt bij de selectie is de kans op het signaleren van een overtreding van een fiscale wet of bijzondere wetten. In de eerste helft van de jaren negentig kwam het manifest bij binnenkomende vluchten ter beschikking op het moment van landing van het vliegtuig en was de tijd om keuzes te maken dus beperkt. Sinds 1994 zijn met de start van het verderop beschreven zogeheten Vracht informatie Punt, het VIP, de mogelijkheden verruimd. Vooral ook omdat de gegevens van het betreffende cargomanifest nu vooraf elektronisch binnenkomen.

Voor goederen die bij de tussenstop niet worden gelost en aan boord blijven, geldt een vormvrije meldingsplicht aan de douane. De lading die aan boord blijft, wordt niet gecontroleerd. In het kader van algemeen douanetoezicht op het platform houdt de douane wel in de gaten of goederen niet heimelijk worden weggevoerd van het platform, dan wel heimelijk aan boord van uitgaande vliegtuigen worden gebracht.

In het kader van de zogenaamde niet-fiscale douanetaken houdt de douane ook toezicht op de naleving van diverse wetten in verband met de gezondheid of veiligheid. In dat kader werkt hij samen met een groot aantal andere handhavingdiensten. Indien de douane iets opmerkt dat van belang kan zijn, worden deze diensten ingelicht. Het betreft de Economische Controledienst indien het gaat om strategische goederen, de Rijksverkeersinspectie voor gevaarlijke stoffen (in 1992 het Korps Controleurs Gevaarlijke stoffen genaamd), de Inspectie Milieuhygiene voor radio-actieve stoffen en de Koninklijke marechaussee.

Voor wat betreft de controle op bagage van reizigers en van bemanning gelden voor EI Al dezelfde regels als voor andere maatschappijen. Reizigers kunnen na aankomst het vliegveld alleen via de aankomsthal verlaten. Voor wat betreft de bemanning is in het verleden wel eens getolereerd dat de bemanning een dienstingang gebruikte, maar in september 1996 heeft het toenmalige hoofd van het douane district Hoofddorp EI Al er schriftelijk nadrukkelijk op gewezen dat dit niet langer werd geaccepteerd.

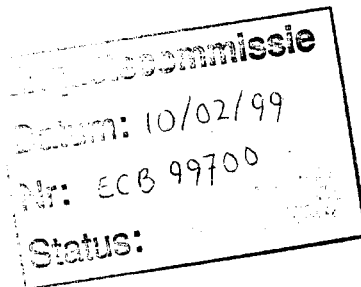
5.2. *Taken en bevoegdheden van de douane nu zijn hetzelfde; meer coördinatie met andere diensten*

De samenwerking van de douane met andere overheidsdiensten op Schiphol is vergeleken met de situatie van voor 1994 verbeterd. De cargomanifesten worden sinds 1994 centraal en voor aankomst van het vliegtuig ("pre-arrival" informatie) bij de douane op het VIP ingeleverd. Hier worden deze manifesten beoordeeld en de douane informeert de andere diensten over de voor hen van belang zijnde informatie. Het Schiphol-bedrijfsleven werkt binnen de mate van het mogelijke mee aan het leveren van pre-arrivalinformatie van op Schiphol te verwachten goederen. Bedoeling is dat het VIP op het moment van binnenkomst van een vlucht als eerste beschikt over de vlucht- en vrachtgegevens. De selectie-mogelijkheden zijn daarmee aanzienlijk verbeterd.

Een bijzondere positie neemt EI Al niet in waar het gaat om het toezicht op de goederenstromen door de douane. Hetzelfde geldt met betrekking tot de bagage van reizigers en bemanning van EI AL. Onderscheid tussen luchtvaartmaatschappijen wordt door deze dienst niet gemaakt.

Minister-President

MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

Aan de voorzitter van de parlementaire
enquêtecommissie Vliegcramp Bijlmermeer,
de heer Th.A.M. Meijer
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Kenmerk : 99M001240

's-Gravenhage, 9 februari 1999

Zeer geachte heer Meijer,

U hebt verzocht in de gelegenheid te worden gesteld inzage te krijgen in de notulen van de volgende ministerraden waarin het onderwerp van de vliegcramp Bijlmermeer aan de orde is gesteld.

9 oktober 1992, punt 15.b
24 september 1993, punt 16.c
30 augustus 1996, punt 3.b
2 oktober 1998, punt 10.a
13 november 1998, punt 22.c

Ik deel u mede dat u, als voorzitter van de parlementaire enquêtecommissie, de gevraagde notulen op het ministerie van Algemene Zaken kunt inzien. U kunt daartoe een afspraak maken met de secretaris van de ministerraad, mr. G.P.I.M. Wuisman.

Met de meeste hoogachting,

W. Kok

PARLEMENTAIRE ENQUÊTECOMMISSIE
VLIETRAMP BIJLMERMEER

Stichting Toezicht Effectenverkeer
T.a.v. Mr. A. Docters van Leeuwen
Postbus 11723
1001 GS AMSTERDAM

Referentie: ECB 991659
Datum: 16 maart 1999
Betreft: vragen van de Enquêtecommissie

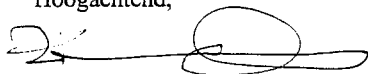
Geachte heer Docters van Leeuwen,

Op 8 februari jl. heeft de Enquêtecommissie met u gesproken over de betrokkenheid van de BVD bij de vliegtuigramp in de Bijlmermeer. Besloten is u niet uit te nodigen voor een openbaar verhoor onder ede. Wel wil de commissie u schriftelijk een drietal concrete vragen voorleggen met het verzoek daarop te antwoorden.

- De BVD is op geen enkele wijze betrokken geweest bij de afhandeling van de vliegtuigramp in de Bijlmermeer anders dan enkele telefoongesprekken op de avond van de ramp.
Is dat correct?
Zo nee, wat was dan precies de betrokkenheid?
- De BVD heeft de Mossad of andere Israëlische geheime diensten niet geassisteerd bij het weghalen van de Cockpit Voice Recorder op de avond van de ramp en de dagen daarna.
Is dat correct?
Zo nee, wat was dan precies de betrokkenheid?
- De BVD heeft in de jaren na de ramp nooit contact gehad met de Mossad of andere Israëlische geheime diensten over het boven water krijgen van de lading papieren.
Is dat correct?
Zo nee, wat was dan precies de betrokkenheid?

De Commissie ziet uw antwoord graag voor 24 maart 1999 tegemoet. Indien u zich niet gerechtigd voelt deze brief te beantwoorden, verzoeken wij u deze brief door te geleiden naar uw ambtsopvolger of de minister van Binnenlandse Zaken.

Hoogachtend,

Th.A.M. Meijer
Voorzitter

PLEIN 2, POSTBUS 20018, 2500 EA • 'S-GRAVENHAGE
TEL: 070-312 92 64 • FAX: 070-312 93 46

Enquêtecommissie
Datum: 23/3/99
Nr: ECB 99-820
Status:

Parlementaire Enquêtecommissie
Vliegkamp Bijlmermeer
De heer Th.A.M. Meijer
Voorzitter
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG
Faxnummer: 070 - 312 93 46

Amsterdam, 23 maart 1999

Betreft : Vragen van de enquêtecommissie
Ons kenmerk : 99-127

Geachte heer Meijer,

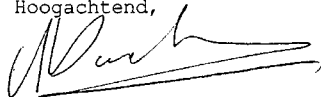
Onderstaand mijn antwoord op uw vragen gesteld in uw brief d.d. 16 maart 1999 (uw kenmerk ECB 991659).

Ad vraag 1
Dit is correct.

Ad vraag 2
Dit is correct.

Ad vraag 3
Ik draag geen eigen kennis van eventuele betrokkenheid van de BVD in deze. Toen ik mij voorbereide op het gesprek met u is van de zijde van de BVD medegedeeld dat eind 1994 door de Minister van Binnenlandse Zaken, de heer Dijkstal, aan de BVD vragen zijn gesteld ter zake. Dit was mij niet bekend en ik heb ook met de afhandeling van die vragen geen bemoeienis gehad. Oorzaak daarvan is gelegen in het feit dat ik mij toen al voorbereide op mijn functie als procureur generaal.

Hoogachtend,

Mr A.W.H. Docters van Leeuwen

PARLEMENTAIRE ENQUÊTECOMMISSIE
VLIETRAMP BIJLMERMEER

Aan de heer J. Wallage
Quintuslaan 23
9722 RT Groningen

Referentie: ECB 99 1817
Uw referentie:

Datum: 23 maart 1999
Betreft: Vliegtramp Bijlmermeer

Geachte heer Wallage,

Onder verwijzing naar ons telefoongesprek, enkele dagen geleden, verzoek ik u namens de Enquêtecommissie vliegtramp Bijlmermeer aan te geven of het vraagstuk van de Bijlmertramp door u destijds als fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid in formeel, dan wel informeel overleg onder de aandacht van de minister-president is gebracht. Zo ja, wilt u dan aangegeven wanneer en op welke wijze dit heeft plaatsgevonden?

Met dank voor uw medewerking,

Hoogachtend,

Th.A.M. Meijer
Voorzitter van de Enquêtecommissie
vliegtramp Bijlmermeer

PLEIN 2, POSTBUS 20018, 2500 EA • 'S-GRAVENHAGE
TEL: 070-312 92 64 • FAX: 070-312 93 46

Jacq. Wallage
Quintuslaan 23
9722 RT Groningen

Enquêtecommissie
Datum: 6/4/99
Nr: ECB 991932
Status:

Aan de Voorzitter van de Parlementaire Enquêtecommissie
Vliegramp Bijlmermeer
t.a.v. dhr. Th.A.M. Meijer
Postbus 20018
2500 EA 's Gravenhage

Groningen, 29 maart 1999

Geachte heer Meijer,

Naar aanleiding van Uw brief van 23 maart 1999 bericht ik U als volgt.

Als voorzitter van de Tweede Kamer-fractie van de PvdA ontmoette ik de heer Kok regulier tijdens een drietal bijeenkomsten: zoals bekend komen de fractievoorzitters van de regeringspartijen wekelijks bijeen met de minister-president en de beide vice-premiers; daarnaast woonde ik, eveneens wekelijks, de bijeenkomst bij van de PvdA-bewindspersonen; tenslotte spraken wij elkaar natuurlijk van tijd tot tijd als geestverwanten, de heer Kok als onze eerste man in het kabinet en ik als voorzitter van onze kamerfractie. Alle beschreven ontmoetingen dragen naar mijn oordeel een informeel karakter.

Omdat de door U aan mij gestelde vragen niet los kunnen worden gezien van de verklaring die door de minister-president op 11 maart voor Uw commissie is afgelegd hecht ik er aan vanuit mijn perspectief te bevestigen hetgeen de heer Kok daar over zijn contacten met fractievoorzitters verklaarde. Ik heb hem inderdaad nooit gevraagd tot een departementsoverstijgende aanpak te komen.

Dat laat onverlet dat wij in de verschillende gremia van tijd tot tijd de voortgang, of het gebrek daaraan, van de afwikkeling van de Bijlmer-ramp hebben besproken. In ons bilateraal overleg praatte ik de heer Kok dan bij over de wijze waarop mijn collega Van Gijssel trachtte een compleet inzicht te krijgen in de wijze waarop functionele ministers zijn vragen beantwoorden. (o.a. najaar 1997)
Ook heb ik in dat overleg eens mijn zorg geuit over de risico's voor de betrekkingen tussen Israël en ons land als de regering van Israël en EL Al niet voluit zouden meewerken aan de door mijn collega Van Gijssel terecht gevraagde opheldering. (medio 1996)

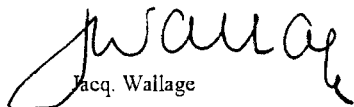
Uit het overleg met fractievoorzitters en kabinetsleiding herinner ik mij tenminste twee gelegenheden waarbij over de afwikkeling van de Bijlmerramp is gesproken.

Allereerst heb ik mij eens beklaagd over de bejegening die de Kamer ten deel was gevallen door de minister van Verkeer en Waterstaat. Bij die gelegenheid heb ik er op aangedrongen dat alle door de heer Van Gijzel en andere collega's gestelde vragen nu volledig zouden worden beantwoord. (medio 1995) Bij een andere gelegenheid bleek irritatie door de vasthoudendheid van de heer Van Gijzel. Ook toen heb ik aangegeven dat de beste methode om aan die vragen een eind te maken een adequate beantwoording zou zijn. (najaar 1996)

Tenslotte vond in het PvdA-bewindspersonenoverleg tenminste éénmaal een discussie plaats n.a.v. een opmerking mijnerzijds dat wanneer niet alle relevante informatie de Kamer zou bereiken ik mij voor zou kunnen stellen dat er uiteindelijk een parlementair onderzoek nodig zou zijn om een fatsoenlijke afronding te kunnen geven aan de afwikkeling van de Bijlmerramp. (najaar 1997)

Ik sluit niet uit dat er vaker over aspecten van deze zaak is gesproken, maar ik beschik niet over aantekeningen die daar een scherper licht op kunnen werpen. Om dezelfde reden moet ik ten aanzien van de wel genoemde tijdstippen een voorbehoud maken.

In de hoop U met deze antwoorden van dienst te zijn geweest, teken ik, met vriendelijke groet,

Jacq. Wallage

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

FRITS BOLKESTEIN

Enquêtecommissie

Datum: 25/3/99

Nr: EB 991860

Status:

Enquêtecommissie Vliegkamp Bijlmermeer
Voorzitter Th.A.M. Meijer

Den Haag, 24 maart 1999

Zeer Geachte Heer Meijer,

Hartelijk dank voor Uw brief van 23 maart 1999. U schrijft mij aan als voormalig fractievoorzitter van Groen Links. Nu heb ik in het verleden veel verschillende activiteiten ontplooid. Maar fractievoorzitter van Groen Links ben ik nog nooit geweest. Noch verwacht ik dat die partij mij graag als haar fractievoorzitter zou willen zien. Los daarvan het volgende. In het zogenaamde Torentjes-overleg is in de tijd dat ik daaraan deelnam een keer of twee, drie over de Vliegkamp Bijlmermeer gesproken, maar alleen en uitsluitend aangaande één aspect daarvan, namelijk de (on)wenselijkheid van een parlementair onderzoek dan wel enquête dienaangaande. De data waarop dit specifieke onderwerp is besproken, kan ik mij helaas niet te binnen brengen, daar ik van die gesprekken nooit aantekeningen maakte.

Met gevoelens van de meestè hoogachting,

Frits Bolkestein

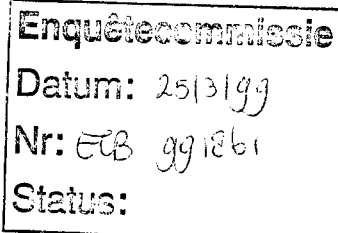

TWEDE KAMERFRACHTIE VVD

postadres Postbus 20018
2500 EA Den Haag
telefoon 070 318 28 52
telefax 070 318 29 24

mr Th. C. de Graaf
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
tel. 070 318 26 27
fax. 070 318 36 26

Aan de heer Th.A.M. Meijer
Voorzitter Enquêtecommissie
Vliegramp Bijlmermeer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 24 maart 1999

Leachte heer Meijer,

In antwoord op uw brief van 23 maart 1999, ECB 99 1818, bericht ik u als volgt.

Sinds 21 november 1997 ben ik voorzitter van de Tweede Kamerfractie van D66. Sinds die tijd heb ik uit dien hoofde ook regelmatig contact met de minister-president. Dit speelt zich vooral af in het wekelijks overleg tussen de minister-president, de vice-premiers en de fractievoorzitters van de coalitiepartijen. Tijdens dit overleg is enkele malen de Bijlmeraanval aan de orde gekomen, in het bijzonder in de maanden september en oktober 1998. Bij die gelegenheden is gesproken over het gevolg dat mogelijk zou worden gegeven aan de conclusies van de werkgroep Bijlmeraanval.

In mijn herinnering heb ik zelf – ik meen begin september 1998 – de vraag gesteld aan de minister-president of het niet tijd werd dat op het hoogste niveau de regering van Israël onder druk moest worden gezet om maximaal mee te werken aan het verschaffen van informatie.

De minister-president verwees in zijn reactie naar de contacten die in het verleden reeds op ministerieel niveau hadden plaatsgevonden.

Voor het overige is in mijn aanwezigheid door niemand op enigerlei wijze aangedrongen op actie of coördinatie van de zijde van de minister-president.

In de verwachting dat u hiermee voldoende bent geïnformeerd,

met vriendelijke groet,

Th.C. de Graaf

CDA

TWEDE KAMERFRACTIE

De heer Th.A.M. Meijer, voorzitter
Enquêtecommissie vliegcramp Bijlmermeer

Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Enquêtecommissie
Datum: 25/3/99
Nr: ECB 99/1862
Status: <i>in behandeling</i>

Den Haag, 24 maart 1999
JdHS/ms

Geachte heer Meijer,

Met verwijzing naar uw brief van 23 maart jl., referentie ECB 99 1823, deel ik u in navolging van ons telefoongesprek mee dat mijnerzijds noch formeel noch informeel het onderwerp vliegcramp Bijlmermeer onder de aandacht van de Minister-President is gebracht.

Hoogachtend,

Mr J.G. de Hoop Scheffer,
voorzitter

postbus 30805
2500 GV 's-Gravenhage

telefoon 070 - 318 22 11
telefax 070 - 318 26 02

bezoekadres: Plein 2
2511 CR 's-Gravenhage

CDA

GROENLINKS Tweede-Kamerfractie

Aan de voorzitter van de Parlementaire
enquêtecommissie Vliegkamp Bijlmermeer
Dhr. Th.A.M. Meijer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Enquêtecommissie

Datum: 29/3/99

Nr: ECB 99 1885

Status:

Den Haag, 25 maart 1999

Geachte heer Meijer,

Naar aanleiding van uw schrijven van 23 maart jl. kan ik u het volgende berichten. Ik heb nog nooit een informeel overleg met de Minister-President gehad, dus ook niet over de Bijlmerramp. Formeel heb ik - voor zover ik heb kunnen nagaan - dit onderwerp ook nooit onder de aandacht gebracht van de Minister-President als persoon. Uiteraard wel als lid van het kabinet, maar daar weet u alles van.

Succes met het het schrijven van het eindrapport.

Met vriendelijke groet,

Paul Rosenmöller
Fractievoorzitter Tweede-Kamerfractie GroenLinks

Postadres
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

telefoon
070 - 3183030
telefax
070 - 3182685

mr. drs. G.J. Wolffensperger

de Breekstraat 55
1024 LK Amsterdam

tel: +31-20-6321450
fax: +31-20-6326311

Enquêtemissie
Datum: 30/3/99
Nr: ECB 991893
Status:

Aan de Heer Th.A.M.Meijer
voorzitter van de enquêtemissie
vliegramp Bijlmermeer.

Amsterdam, 27 maart 1999.

Geachte Heer Meijer,

In uw brief van 23 maart 1999, referentie ECB 99 1819, vraagt U mij of het vraagstuk van de Bijlmerramp door mij destijds als fractievoorzitter van D66 in formeel, dan wel informeel overleg onder de aandacht van de minister-president is gebracht. Mijn antwoord is hetzelfde als in het telefoongesprek waaraan U refereert.

In de periode van mijn fractievoorzitterschap, van augustus 1994 tot november 1997, is, voorzover ik mij kan herinneren, nimmer van de zijde van fractievoorzitters aan de Heer Kok gevaagd om een andere rol, een actievere rol, of een coördinerende rol te gaan spelen. In elk geval is zo'n verzoek er nooit van mijn kant geweest.

Wel is de Bijlmerramp in het overleg tussen de minister-president en de fractievoorzitters in het zogenaamde "torentje" - alweer: voorzover ik mij kan herinneren - een enkele keer ter sprake gekomen. Dat was dan echter zijdelings, met als aanleiding een gebeurtenis in de Tweede Kamer, of uitspraken van een lid van die Kamer.

U zult mij niet euvel duiden dat het mij niet meer mogelijk is aan te geven wanneer dat dan wel precies is geweest.

Met het bovenstaande heb ik uw vragen naar eer en geweten beantwoord.

Hoogachtend,

